

EDUSKUNNAN
SIVISTYSVALIOKUNTA

Helsingissä

2 päivänä kesäkuuta 1994

Lausunto n:o 6

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on 8 päivänä huhtikuuta 1994 lähettäessään hallituksen esityksen n:o 33 terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevaksi lainsäädännöksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että sivistysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina ylilääkäri Jouko Söder, ylilääkäri Kirsti Riihelä ja vs. nuorempi hallitussihteeri Kaija Tanttinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, opetusneuvos Seppo Niinivaara, vanhempi hallitussihteeri Tarja Lehtinen ja vs. suunnittelija Marja-Liisa Niemi opetusministeriöstä, johtaja Leena Nederström opetushallituksesta, johtaja Aulikki Kananoja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKESista, apulaisjohtaja Antti Marttila Terveidenhuollon oikeusturvakeskuksesta, professori Juhani Ahonen, vt. apulaisprofessori Matti Lehtihalmes ja yliassistentti Hely Kalske Helsingin yliopistosta, professori Markku Kulomaa Jyväskylän yliopistosta, sairaalanjohtaja Arvo Relander ja johtajaylilääkäri, professori Pekka Karma Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaista, rehtori Sirkka Parpala Kätilöopistolta, rehtori Kaija Manninen Seinäjoen terveydenhuolto-oppilaitoksesta, rehtori Riitta Pyysalo ja vararehtori Juhani Pörfors Kaarinan sosiaalialan oppilaitoksesta, rehtori Maija-Liisa Ström ja lehtori Aune Jutila Tampereen sosiaalialan oppilaitoksesta, koulutuspäällikkö Hannu Halila Suomen lääkäriilitosta, puheenjohtaja Liisa Päivike Terveidenhuoltoalan opettajat ry:stä, varatoiminnanjohtaja Matti Pöyry Suomen Hammaslääkäriliitosta, puheenjohtaja Ulla Aittokoski Suomen Farmasialiitosta, koulutusasiain sihteeri Tuula Pitkänen Terveidenhuoltoalan ammattijärjestö Tehy ry:stä, neuvottelupäällikkö Eero Heimolinna ja kehittämispäällikkö Arja Niittynen Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerista, koulutussuunnittelija Taina Tuomi Kunta-alan ammattiliitto KTV:stä, professori Nils-Erik Saris sairaalake-

mistien erikoiskoulutusta valvovan ja ohjaavan lautakunnan edustajana, koulutuspoliittinen sihteeri Merja Laamo Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:stä, puheenjohtaja Antti Nissinen Suomen sairaalamikrobiologit ry:stä, puheenjohtaja Reino Pitkänen Suomen solubiologit ry:stä, puheenjohtaja Pertti Sistonen ja dosentti Harriet von Koskull Terveidenhuoltoalan geneetikot ry:stä, ylikemisti Eino Puhakainen Suomen Kemistiliitosta, puheenjohtaja Jarmo Kulmala ja ylifysikko Jyrki Kuikka Sairaalaafysikot ry:stä, puheenjohtaja Mikko Roine Therapie-säätiöstä, puheenjohtaja Sointu Talvitie ja sihteeri Sanna Koskinen Terveidenhuollon psykologit ry:stä, puheenjohtaja Ritva Pölönen Suomen Ryhmäpsykoterapiayhdistys ry:stä, puheenjohtaja, professori Matti Uusitupa Suomen Ravitsemustieteen yhdistys ry:stä, toiminnanjohtaja Riitta Stirrkinen Ravitsemusterapeutisesta Yhdistyksestä, toiminnanjohtaja Riitta Saikkonen-Heinonen Suomen Puheterapeuttiliitosta, puheenjohtaja Markku Keränen, sihteeri Ritva Tainio ja yhdistyksen jäsen Hannaleena Risku Rekisteröidyt osteopaatit ry:stä, puheenjohtaja Petteri Koski ja varapuheenjohtaja Vesa Ylinikkilä Suomen Naprapaattiyhdistyksestä, puheenjohtaja Kari Kause ja jäsen Jarkko Kause Suomen Kiropraktikkoliitosta, puheenjohtaja Tuomo Tikkanen ja entinen puheenjohtaja Salli Saari Suomen Psykologiliitosta, ylilääkäri Eero Akaan-Penttilä ja tulkkisihteeri Sirpa Laurén Kuulonhuoltoliitosta sekä lääketieteen kandidaatti Maarit Tarssanen ja lääketieteen kandidaatti Sami Heistaro Lääketieteenkandidaattiseura ry:stä.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevan lainsäädännön ajanmukaistamista ja yhtenäistämistä.

Ehdotetussa laissa määritellään terveydenhuollon ammattihenkilöksi henkilö, joka ehdo-

tetun lain nojalla on oikeutettu toimimaan laillistettuna taikka nimikesuojattuna ammattihenkilönä. Muut kuin laillistetut ammattihenkilöt eivät saisi suorittaa kyseiseen ammattiin kuuluvia tehtäviä eivätkä käyttää kyseistä ammattinimikettä. Tämä ei kuitenkaan estäisi, jollei laissa toisin säädetä, laillistettua tai nimikesuojattua ammattihenkilöä koulutuksensa, kokemuksensa ja ammattitaitonsa mukaisesti suorittamasta toisen laillistetun tai nimikesuojatun ammattihenkilön ammattiin kuuluvia tehtäviä tarvittaessa silloin, kun se olisi perusteltua työjärjestelyjen ja terveyspalvelujen tuottamisen kannalta.

Esityksellä tehostettaisiin potilasturvallisuutta ja laadunvarmistusta. Esityksellä pyritään myös tukemaan ja edistämään terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattitaidon ylläpitämistä ja säilymistä sekä ammattihenkilöiden nykyistä joustavampaa käyttöä ja ammattihenkilöiden ammatillisesti perusteltua yhteistyötä. Esityksellä laajennettaisiin valvontaviranomaisen ennaltaehkäiseviä valvontakeinoja sekä korostettaisiin täydennyskoulutuksen merkitystä. Esitys on pyritty laatimaan sellaiseksi, että se tukisi terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämistavoitteita.

Esityksessä on otettu huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) edellyttämät työvoiman vapaata liikkumista koskevat vaatimukset sekä alan yhteispohjoismainen sopimus.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset laeiksi potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta, steriloimislain 8 §:n muuttamisesta, kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta sekä yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta. Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti arvonlisäverolain kanssa 1 päivänä kesäkuuta 1994.

ETA-sopimukseen sisältyvää lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutusta tai sitä vastaavaa koulutusta koskevilta osilta ehdotettu laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta.

Euroopan yhteisöjen lainsäädäntöön sisältyvän ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevan toisen yleisen järjestelmän osalta ehdotettu laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin ETA-sopimuksen lisäpöytäkirja, jolla sanottu järjestelmä sisällytetään ETA-sopimukseen.

Esityksen mukaan laillistettuja ammattihenkilöitä olisivat lääkärit, hammaslääkärit, proviisorit, psykologit, puheterapeutit, ravitsemusterapeutit, farmaseutit, sairaanhoitajat, kätilöt, terveydenhoitajat, fysioterapeutit eli lääkintävoimistelijat, laboratoriohoitajat, röntgenhoitajat, hammashoitoajat, toimintaterapeutit, optikot ja hammasteknikot. Ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisen eli laillistamisen suorittaisi terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Asetuksella säädettäviä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikkeitä olisivat ainakin apuneuvoteknikko, perushoitaja, lastenhoitaja, hammashoitaja, mielenterveyshoitaja, kuntohoitaja, jalkojenhoitaja, lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja, koulutettu kiropraktikko ja koulutettu hieroja. Uusia lainsäädännön piiriin otettavia ammatteja ja ammattinimikkeitä olisivat psykologit, puheterapeutit, ravitsemusterapeutit, apuneuvoteknikot ja koulutetut kiropraktikot. Valvontaviranomaiset, terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja lääninhallitus, valvoisivat kaikkia terveydenhuollon ammattihenkilöitä, jotka merkittäisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen pitämään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin.

Valiokunnan kannanotot

Sivistysvaliokunta on käsitellyt asiaa lähinnä toimialaansa koskevilta osin ja esittää lausuntoaan seuraavaa.

Yleistä

Valiokunnan mielestä hallituksen esityksen valmistelussa on havaittavissa puutteita, joita muun muassa jäljempänä tässä lausunnossa käsitellään. Sivistysvaliokunnan mielestä sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulisi vielä harkita asian käsittelyn keskeyttämistä ja uutta valmistelua. Siltä varalta, että sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee asian, sivistysvaliokunta ottaa tässä lausunnossa kantaa myös yksityiskohtaisesti.

Ehdotettu lainsäädäntö ei tuo muutosta terveydenhuollon toimintajärjestelmään, ammattiryhmiin tai kustannuksiin. Esitys kirjaa ja virallistaa koko laajuudessaan nykyisen toimintatavan ja työssä olevat ammattiryhmät. Kiropraktikoita lukuun ottamatta kaikki ammattiryhmät ovat jo pitkään toimineet julkisen terveydenhuollon työntekijöinä. Ammattitehtävät ovat

perustuneet koulutukseen. Työkokemus ja tietojen uudistaminen jatko- ja täydennyskoulutuksella ovat olleet keskeinen osa ammattitaidon kehittämistä. Valiokunta yhtyy siihen käsitykseen, että pätevyys ja osaaminen saavutetaan koulutuksen ja työkokemuksen kautta. Lainsäädännöllä virallistetaan tämä toimiva järjestelmä ja sen toiminnan perusedellytys, koulutus. Ammattihenkilöiden saattaminen kattavasti lain piiriin mahdollistaa puolestaan ammattitoiminnan aiempaa kattavamman valvonnan ja kehittämisen.

Toisen ammattihenkilön tehtävissä toimimisesta tulee säätää tarkemmin asetuksella, jossa muun muassa määritettäisiin, onko kysymyksessä tilapäinen vai jatkuva oikeus ja miten määräytyvät toisen ammattihenkilön tehtävissä toimivan ammattihenkilön oikeudet, velvollisuudet ja vastuu. Valiokunta katsoo, että kysymyksessä voi olla vain tilapäinen toimiminen toisen tehtävissä.

Valiokunta katsoo, että tällä lainsäädännöllä on merkitystä eri terveydenhuollon ammattiryhmien yhteistyöhön työpaikoilla. Valiokunta korostaa sitä, että nyt säädettävän lainsäädännön tulee tukea yhteistyön ja yhteishengen kehittämistä työpaikoilla eikä se saa johtaa joustamattomuuden ja byrokratian lisääntymiseen. Parhaimmillaan sillä voidaan tukea vuorovaikutuksellisten taitojen kehittämistä ja siten myös potilasturvallisuuden parantamista ja kokonaisvaltaista ihmisen kohtaamista terveydenhuollossa.

Ulkomailta tutkinnon suorittaneet. Muualla kuin suomalaisessa julkisen valvonnan alaisessa oppilaitoksessa saadulle koulutukselle on tärkeää kotimainen koulutuksen kontrolli, jolla pätevyys tutkitaan. Tämä koskee esimerkiksi ulkomailta koulutuksen saaneita kiropraktikkoja, ja kontrollimuoto voisi olla esimerkiksi tutkinto, jolla osoitettaisiin ammattitaidon lisäksi muun muassa suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän ja lainsäädännön tuntemus.

Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto. Sosiaali- ja terveydenhuollon alalla on opetusministeriön vuonna 1993 antaman päätöksen perusteella toteutettu uusi laaja-alainen koulutus, sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto. Opetusministeriön tutkintorakennetta koskevan päätöksen tultua voimaan ei enää järjestetä nykyisiä terveydenhuollon peruslinjan kouluasteen tutkintoja, jotka ovat hammashoitaja, jalkojenhoitaja, kuntohoitaja, lastenhoitaja, lääkintävahvistimestari-sairaankuljettaja, mielenterveyshoitaja ja perushoitaja. Samoin lakkaavat sosiaalialan peruslinjan

päivähoitajan, kehitysvammaisten hoitajan ja kodinhoitajan koulutukset. Ensimmäiset uuden tutkinnon suorittaneet valmistuvat tänä keväänä. Opetusministeriössä valmistellaan parhailaan ammatillisen koulutuksen rakennepäätöstä, jossa päätetään myös tämän koulutuksen tutkintomikkeistä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tutkintomike tulee olemaan ”sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto, lähihoitaja”.

Terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevassa lakiehdotuksessa ja sen perusteluissa on otettu huomioon terveydenhuollon tutkinnot lukuun ottamatta uutta sosiaali- ja terveystieteiden perustutkintoa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Euroopan unionin tutkintojen tunnustamisdirektiiveistä johtuu, että jos sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnon suorittanut ei kuulu terveydenhuollon ammattihenkilöstöön eikä tutkintoa määritellä alan kelpoisuusehdoissa, seuraa siitä, että tämän tutkinnon suorittaneet voivat saada tutkintonsa tunnustetuksi EU:n asianomaisen direktiivin nojalla vasta työskenneltyään kaksi vuotta omassa ammatissaan kotimaassa. Työkokemusta ei vaadita säännellyn ammatin harjoittajalta, joten sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnon suorittaneet olisivat huomommassa asemassa kuin esimerkiksi perushoitajan, lastenhoitajan tai vastaavan tutkinnon suorittaneet hakiessaan tutkinnon suorittamisen jälkeen ulkomaisia työmahdollisuuksia.

Valiokunta edellyttää, että sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnon suorittaneet sisällytetään terveydenhuollon ammattihenkilöstöä koskevaan asetukseen yhdenvertaisen kohtelun toteuttamiseksi muiden terveydenhuollon vastaavien ammattien kanssa.

Kiropraktikkojen, naprapaattien ja osteopaattien koulutus. Valiokunta katsoo, että opetusministeriön tulee selvittää, onko tarkoituksenmukaista järjestää myös Suomessa kiropraktikko-, naprapaatti- ja osteopaattikoulutusta. Pikaisesti tulee selvittää, miten muualla koulutettujen osteopaattien ja naprapaattien pätevyyden toteaminen Suomessa järjestetään.

Lääkärikoulutus. Nykyisin lääkärin ammatinharjoittamisen edellytyksenä on, että lääkäri saa oikeuden itsenäisesti harjoittaa lääkärin ammattia, kun hän on suorittanut lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja yhden vuoden pituisen orientoivan vaiheen palvelun. Orientoivan vaiheen palvelun suorittamisen jälkeen laillistuksen antaa Terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Orientoivan

vaiheen palvelu on ollut voimassa vuodesta 1985 lähtien. ETA-sopimuksen tultua voimaan orientoiva vaihe poistuu, samalla kun vaatimus lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta tulee voimaan siten, että 1.1.1995 alkaen valmistuvilta lääkäreiltä, jotka toimivat yleislääkäreinä sosiaaliturvajärjestelmän piirissä, vaaditaan kyseinen, direktiivin 86/457/ETY mukainen koulutus. Ainoastaan koulutuksessa olevat ja sen suorittaneet saavat toimia yleislääkäreinä sosiaaliturvajärjestelmän piirissä. Suomessa kaikki lääkärit toimivat sosiaaliturvajärjestelmässä.

Jotta liikkuminen terveydenhuollon alueella tehtävästä toiseen tapahtuisi joustavasti niin lääkärin kuin sosiaaliturvajärjestelmästä vastaavien viranomaisten kannalta, on tarkoituksenmukaista, että kaikki lääkärit suorittavat lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen.

Perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen tullessa pakolliseksi koulutuksen edellyttämän työpaikan saaminen on orientoivan vaiheen tilannetta vaikeampi, koska yhden vuoden sijasta palvelua tulee olla kaksi vuotta. Laskennallisesti koulutusvirka tarvittaisiin vuosina 1994—1998 ehkä jopa tuhannelle lääkärille ja tämän jälkeen noin 700:lle. Käytettävissä on orientoivan vaiheen virkoja noin 150. Ongelmana on, että kunnat ovat säästäneet myös lääkäreiden palkkauksessa muun muassa siten, että orientoivan vaiheen virkoja on jätetty täyttämättä tai virkoja on siirretty muille terveydenhuollon tehtäville. Päätävältä on kunnilla itsellään, ja valiokunta pitää epätodennäköisenä, että koulutuspaikkoja tarvittavassa määrin järjestyy.

Valiokunta edellyttää lääkäreiden asianmukaisen ja nopean valmistumisen turvaamiseksi hallituksen huolehtivan kiireellisesti siitä, että perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen tarvittavia virkoja on riittävästi.

Valiokunta toteaa, että kaksivuotinen perusterveydenhuollon lisäkoulutus on tullut Suomen lääkärinkoulutusjärjestelmään ETA-sopimuksen myötä. Suomen lääkärinkoulutuksessa ei voida katsoa olevan sellaisia puutteita, että näin pitkä lisäkoulutus olisi tarpeellista. Suomalainen lääkärin perustutkinto tähtää toimimiseen yleislääkärinä ja sisältää runsaasti käytännön potilastyötä toisin kuin keskieuropalainen tutkinto, joka on teoreettista koulutusta.

Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän, voidaanko lisäkoulutusta lyhentää ottaen huomioon muun muassa sen, että kuusivuotiseen peruskoulutuk-

seen sisältyy jo 6 kuukautta amanuenssi-palvelua eli käytännön potilasharjoittelua.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Pykälän 2 momentin mukaan nimikesuojattu ammattihenkilö ei olisi oikeutettu toimimaan asianomaisessa ammatissa ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä. Valiokunta pitää perusteltuna, että myös nimikesuojatut ammattihenkilöt saatetaan tämän säännöksen piiriin.

5 §. Psykologikoulutus on hajanaista siten, että useammanlaisilla aineyhdistelmillä voi yltyä psykologi-nimikkeeseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan noin puolet psykologeista toimii terveydenhuollon ulkopuolella. Valiokunta katsoo, että vain terveydenhuollon psykologeina toimivien tulisi olla tämän lainsäädännön piirissä. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa muutosta 5 §:ään.

Hallituksen esitys lähtee siitä, että lainsäädäntöön otetaan mukaan laillistettuina ammattihenkilöinä vain ne ammattiryhmät, jotka työskentelevät välittömässä potilaskontaktissa. Näin ollen sairaalakemistit, -fyysikot, -mikrobiologit, -solubiologit ja -geneetikot jäisivät hallituksen esityksen mukaan ulkopuolelle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muun muassa opetusministeriö on kiinnittänyt huomiota näiden potilaan diagnosoinnin ja hoidon kannalta tärkeiden ammattiryhmien jäämiseen lakiehdotuksen ulkopuolelle.

Näissä ammateissa toimivat ovat saaneet selkeästi määriteltävän, viranomaisen hyväksymän koulutuksen, he toimivat siten itsenäisesti, että potilasturvallisuus edellyttää asianomaista ammattipätevyyttä. Myös heidän toimintansa sisältämä potilasvahinkoriski on keskimääräistä suurempi. Osa näistä ryhmistä työskentelee välittömässä potilaskontaktissa ja siihen sisältyy usein myös kudoksiin käyviä toimenpiteitä. Näin ollen näiden ammattiryhmien asema potilasturvallisuuden kannalta on keskeinen.

Terveydenhuollossa, erityisesti yliopistosairaaloissa sekä keskus- ja aluesairaaloissa, käytetään runsaasti erilaisia luonnontieteen piiriin lukeutuvia tutkimusmenetelmiä sairauksien diagnooseissa ja hoidoissa. Oikean hoitomuodon tai tavan valinta perustuu lääkärin tekemän kliinisen tutkimuksen tukena oleviin monimutkaisiin ja vaativiin tutkimusmenetelmiin. Monet näistä

edellyttävät syvällistä ja monipuolista luonnontieteellistä osaamista, jota varten sairaaloissa on erilaisia akateemisen luonnontieteellisen peruskoulutuksen saaneita ammattihenkilöitä. Useimmilla näissä viroissa toimivilla on takanaan luonnontieteellinen yliopisto- tai korkeakoulututkinto sekä oman alansa pätevyyden antava useita vuosia kestävä erikoistumiskoulutus. Käytettyjen tutkimus- ja hoitomenetelmien virheetön toiminta ja tulosten täsmällinen arviointi edellyttää tietoja, joita ei anneta lääkäreiden koulutuksessa.

Nykyaikainen terveydenhuolto toimii vain erilaisen koulutuksen saaneiden ammattihenkilöiden yhdessä tehtävän työn ja kullekin oikein kohdennetun erikoiskoulutuksen tuloksena. Valiokunta katsoo, että nämä ryhmät tulee lisätä laillistettujen ammattihenkilöiden ryhmään 5 §:ään.

Psykoterapeutit. Psykoterapia on muun muassa asetuksella (1015/91) määritelty osaksi lääkinällistä kuntoutusta. Lääkinällistä kuntoutusta puolestaan järjestetään kansanterveyslaissa ja erikoissairaanhoitolaissa tarkoitettuna sairaanhoitona. Valiokunta pitää ristiriitaisena, jos tämä asetuksella säädetty terveydenhuollon työmuoto ei täyttäisi terveydenhuollon ammatinharjoittamiselle asetettavia vaatimuksia. Valiokunta katsoo, että psykoterapeutin työ ihmiseen psyykkisesti vaikuttavana toimintana on potilasturvallisuuden kannalta riskialtista ja edellyttää potilaan suojaamista.

Psykoterapeuttien koulutus pohja voi olla muikin kuin psykologin koulutus eli esimerkiksi lääkärin, sairaanhoitajan, sosiaalityöntekijän, yhteiskuntatieteen tai teologian peruskoulutus. Peruskoulutuksen jälkeen he ovat suorittaneet erikoistason tai vaativan erikoistason koulutuksen, jolla he ovat hankkineet psykoterapeutin pätevyyden. Valiokunta katsoo, että psykoterapeutit ovat pitkälle koulutettuja ammattihenkilöitä, joiden pätevyys on viranomaisten hyväksyttävä. Myös potilasturvallisuus ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden tasapuolinen kohtelu edellyttää, että psykoterapeutit otetaan mukaan laillistettujen ammattihenkilöiden ryhmään.

25 §. Valiokunta ehdottaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan harkittavaksi, että 1 ja 2 momentin velvoite omalla kustannuksella tapahtuvasta tutkimuksesta poistetaan.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1. lakiehdotuksen 2, 5 ja 25 § hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

2 §

Terveydenhuollon ammattihenkilö

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Ainoastaan laillistettu, (*poist.*) luvan saanut tai nimikesuojattu ammattihenkilö on oikeutettu suorittamaan asianomaiseen ammattiin kuuluvia tehtäviä ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä. Tämä ei kuitenkaan estä, jollei laissa tai tämän lain nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä, laillistettua, luvan saanutta tai nimikesuojattua ammattihenkilöä, koulutuksensa, kokemuksensa ja ammattitaitonsa mukaisesti toimimasta toistensa tehtävissä silloin, kun se on perusteltua työjärjestelyjen ja terveystalvelujen tuottamisen kannalta.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja laillistettuna ammattihenkilönä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa sairaalafyysikon, sairaalakemistin, sairaalageneetikon, sairaalaselubiologin, sairaalamikrobiologin, proviisorin, terveydenhuollon psykologin, psykoterapeutin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, hammashuoltajan, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä asetuksella säädettyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilö on käynyt kykene-

mättömäksi toimimaan ammatissaan, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön (*poist.*) lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin, joissa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa (*työkäyvyn selvittäminen*).

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että tervey-

denhuollon ammattihenkilön ammattitaidossa on puutteita, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön (*poist.*) ammattitaidon tai muun pätevyyden toteamiseksi kuulusteluun taikka työkokeiluun tai -näytteeseen (*ammattitaidon selvittäminen*).

(3—5 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lisäksi sivistysvaliokunta ehdottaa,
että sosiaali- ja terveysvaliokunta laa-

tiessaan mietintöönsä muutoinkin ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula, von Bell, Laakso, Lehtinen, Lindqvist, M. Pieti-

käinen, Pykäläinen (osittain), Suhola, Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsen A. Ojala (osittain).

Eriävä mielipide

Valiokunnan enemmistön hyväksymään lausuntoon viitaten haluamme kunnioittavasti todeta seuraavaa:

Hallitus on lakiesityksen perusteluissa varsin seikkaperäisesti käsitellyt ammattihenkilön toimimista toisen ammattihenkilön tehtävissä, eri tilanteissa sovellettavasta arvioinnista ja menetelystä. Katsomme, että lakia sovellettaessa tulisi noudattaa lakiesityksen perustelujen linjauksia.

Tilanteesta, jossa ammattihenkilö toimii toisen ammattihenkilön tehtävissä, valiokunta katsoo, että kysymyksessä voi olla vain tilapäinen toimiminen toisen tehtävissä. Mielestämme tämä kannanotto on liian tiukka ja myös ristiriitainen, koska valiokunta kuitenkin toisessa yhteydessä korostaa joustavuutta ja byrokratian vähentämistä.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1994

Kyösti Virrankoski
Maija-Liisa Lindqvist

Maria Kaisa Aula
Margareta Pietikäinen